

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ»

Змістовий модуль «ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

для студентів

спеціальності: 013 «Початкова освіта»

освітнього рівня: перший (бакалаврський)

освітньої програми 013.00.01 Початкова освіта

Київ-2023

Розробник:

Музика Олена Оксентівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Музика Олена Оксентівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Матюшинець Яна Володимирівна, доктор філософії (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка), старший викладач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Протокол від "01" вересня 2022 року № 1

Завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 013.00.01 «Початкова освіта»

"__" _____ 2022 року

Гарант освітньо-професійної програми Геннадій БОНДАРЕНКО

Робочу програму перевірено

"__" _____ 2022 року

Заступник декана факультету педагогічної освіти

Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. (Хоружа Л.Л.), «7» вересня 2023 р., протокол № 2

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Психологія		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	10 / 300	
Курс	1-2	1-2
Семестр	1,2,3	1,2,3
Кількість змістових модулів із розподілом:	10	
Обсяг кредитів	10	10
Обсяг годин, в тому числі:	300	300
Аудиторні	140	32 40
Модульний контроль	20	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	110	260
Форма семестрового контролю	залік – 2 сем. іспит – 3 сем.	залік – 2 сем. іспит – 3 сем.
Змістовий модуль 2. «Педагогічна психологія»		
Курс	2	2
Семестр	3	3
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	41	104
Форма семестрового контролю	іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із науковими дослідженнями й здобутками у сфері психології розвитку особистості в діяльності і спілкуванні на різних вікових етапах, у молодшому шкільному віці зокрема; формування професійно орієнтованих знань, умінь, навичок та психологічної готовності до їх застосування в педагогічній практиці.

Завдання навчальної дисципліни:

Відповідно до Освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта дисципліна «Психологія» забезпечує формування таких компетентностей:

1) загальних

ЗК-4. Здатність працювати в команді

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

2) спеціальних (фахових)

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти; здатність

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, розвитку в них критичного мислення і ціннісних орієнтацій

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства

Набуття практичних навичок здійснюється в Центрі самопізнання та саморозвитку.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до Освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта дисципліна «Психологія» забезпечує оволодіння такими результатами навчання:

РН-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах

РН-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (зокрема, соціальної і здоров'язбережувальної) та трансформувати їх у різні форми

РН-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, забезпечувати розвиток їх пізнавальної діяльності, формувати в них мотивацію до навчання

РН-08. Організовувати конструктивну партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування

РН-13. Проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу

РН-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя, фізичного і психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, планувати і організовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу

РН-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт							Сам. робота
	Аудиторна							
	Усьо	Л	С	П	Ла	М		
	е	е	р	бо	К			
	к	м	а	ра				
	ц	і	к	то				
	і	н	т	рн				
	ї	а	и	і				
		р	ч					
		и	н					
			і					
Змістовий модуль 7. Психологія навчальної діяльності								
Тема 1. Психологія навчання	14	4	2	2			6	
Тема 2. Психологія учіння	12	2		2	2		6	
Модульний контроль	2					2		
Разом	28	6	2	4	2	2	12	
Змістовий модуль 8. Психологія виховання								
Тема 3. Психологія виховних впливів	14	4	2		2		6	
Тема 4. Виховання та самовиховання	10	2		2			6	
Модульний контроль	2					2		
Разом	26	6	2	2	2	2	12	
Змістовий модуль 9. Психологія педагогічної діяльності								
Тема 5. Психологічний аналіз педагогічної діяльності	14	4	2	2	2		4	
Тема 6. Мотивація педагогічної діяльності	8	2			2		4	
Модульний контроль	2					2		
Разом	24	6	2	2	4	2	8	
Змістовий модуль 10. Психологія вчителя								
Тема 7. Психологія вчителя та його професійний розвиток	14	4	2	2	2		4	
Тема 8. Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально-професійній діяльності	11	2		2	2		5	
Модульний контроль	2					2		
Разом	27	6	2	4	4	2	9	
Підготовка та проходження контрольних заходів	15							
Усього	120	24	8	12	12	8	41	

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						Сам. робота
	Аудиторна						
	Усьо	Л е к ц і ї	С е м і н а р и	П р а к т и ч н і	Ла бо ра то рн і	М К	
Змістовий модуль 7. Психологія навчальної діяльності							
Тема 1. Психологія навчання	16	2					14
Тема 2. Психологія учіння	14						14
Модульний контроль							
Разом	30	2					28
Змістовий модуль 8. Психологія виховання							
Тема 3. Психологія виховних впливів	14	2	2				12
Тема 4. Виховання та самовиховання	14						12
Модульний контроль							
Разом	28	2	2				24
Змістовий модуль 9. Психологія педагогічної діяльності							
Тема 5. Психологічний аналіз педагогічної діяльності	14	2		2			12
Тема 6. Мотивація педагогічної діяльності	16				2		12
Модульний контроль							
Разом	30	2		2	2		24
Змістовий модуль 10. Психологія вчителя							
Тема 7. Психологія вчителя та його професійний розвиток	16			2			14
Тема 8. Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально-професійній діяльності	16			2			14
Модульний контроль							
Разом	32			4			28
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120	6	2	6	2		104

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 7.

ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Психологія навчання

Психологія навчальної діяльності: сутність, структура, особливості. Вчитель і учень як повноправні учасники навчального процесу: суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відношення. Психологічні засади партнерства між учнем, учителем і батьками. Врахування вікових та індивідуально-типологічних особливостей учнів у процесі навчання. Особливості роботи з шугами. Психологічні засади інклюзивного навчання. «Пласти» розвитку (за А.К. Марковою) та їх врахування у навчальному процесі (навченість-научуваність, розвинутість-розвивальність і вихованість-виховуваність). Психологічний аналіз типів навчання. Психологічні засади розвивального навчання. Система розвивального навчання Ельконіна-Давидова. Психологія оцінювання навчальних досягнень учнів. Навчання і розвиток.

Основні поняття теми: навчання, рівень актуального розвитку, зона ближчого розвитку, сензитивність, мотивація, оцінка, оцінювання, формувальне оцінювання.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3, 4]

Додаткові [6, 7]

Лекція 1-2. Навчання і розвиток особистості.

Семінарське заняття 1. Психологія партнерства у навчальній діяльності.

Практичне заняття 1. Психологічні аспекти змісту навчальних предметів.

Тема 2. Психологія учіння

Учіння як самостійна пізнавальна діяльність учня. Психологічні особливості засвоєння знань та формування умінь і навичок. Засвоєння знань і проблема розуміння. Психологія оволодіння уміннями та навичками та їх застосування. Теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізін).

Молодший школяр як суб'єкт учінневої діяльності. Мотивація учіння. Розвиток внутрішньої мотивації. Пізнавальний інтерес як важливий

компонент учіння. Пізнавальний процес і розвиток здібностей. Учіння і розвиток самостійності.

Основні поняття теми: учіння, зовнішня мотивація, внутрішня мотивація, інтеріоризація, екстеріоризація, розумові дії, самостійність, критичне мислення.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3, 4]

Додаткові [1,3, 6, 7]

Лекція 3. Учіння як самостійна пізнавальна діяльність учня.

Практичне заняття 2. Проблема розуміння у процесі засвоєння знань.

Лабораторне заняття 1. Способи активізації навчальної діяльності дітей молодшого шкільного віку.

Змістовий модуль 8.

ПСИХОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ

Тема 3. Психологія виховних впливів

Виховання як цілеспрямований процес формування особистості. Психологічні механізми формування особистості. Вплив діяльності на формування особистості. Взаємозв'язок навчання, виховання, соціалізації і розвитку. Психологічний аналіз базових моделей виховання (директивна, прихованого впливу, сприяння). Психологічні критерії та показники вихованості учнів. Концепція морального розвитку Л. Кольберга. Рівні та стадії морального розвитку за Л. Кольбергом. Вікові аспекти виховання. Психологічні механізми та закономірності виховних впливів. Психологічне обґрунтування виховних впливів. Психологічний аналіз методів і прийомів виховання.

Основні поняття теми: виховання, вихованість, наслідування, ідентифікація, рефлексія, референтність.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3, 4]

Додаткові [1, 2, 6]

Лекція 4. Психологічний аналіз процесів розвитку, виховання і соціалізації.

Лекція 5. Психологічне обґрунтування виховних впливів.

Семінарське заняття 2. Навчально-виховний процес і розвиток особистості.

Лабораторне заняття 2. Психологічний аналіз показників і критеріїв вихованості.

Тема 4. Виховання та самовиховання

Поняття про самовиховання. Самовиховання як вища форма самоуправління у вихованні. Завдання самовиховання. Структура самовиховання. Етапи самовиховання. Самопізнання у структурі самовиховання, способи самопізнання. Зв'язок між рівнем розвитку самооцінки та характером самовиховання. Формування в учнів потреби у самовихованні. Психологічні передумови розвитку здатності до самовиховання. Вікові особливості розвитку здатності до самовиховання. Психологічний аналіз методів і прийомів самовиховання.

Основні поняття теми: самовиховання, самопізнання, самооцінка, саморегуляція, самоконтроль, здатність до самовиховання, самостійність.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3, 4]

Додаткові [1, 2, 5]

Лекція 6. Психологія самовиховання.

Практичне заняття 3. Психологічний аналіз методів і прийомів самовиховання.

Змістовий модуль 9.

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 5. Психологічний аналіз педагогічної діяльності

Психологічні особливості педагогічної діяльності: цілі та завдання, структура. Психологія педагогічної діяльності вчителя початкових класів. Поняття про продуктивність педагогічної діяльності (Н.В. Кузьміна). Рефлексія продукту і результату педагогічної діяльності.

Спілкування у структурі педагогічної діяльності. Соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування: комунікація, інтеракція, перцепція. Механізми міжособистісного сприймання в системі «вчитель-учні». Вплив характеру педагогічної взаємодії на психічний розвиток учнів.

Основні поняття теми: педагогічна діяльність, педагогічна взаємодія, комунікація, інтеракція, перцепція, педагогічні здібності, авторитет.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 4]

Додаткові [3, 5, 6]

Лекція 7. Психологічні особливості педагогічної діяльності.

Лекція 8. Психологія педагогічного спілкування.

Семінарське заняття 3. Психологія педагогічної діяльності вчителя початкової школи.

Практичне заняття 4. Соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування у початковій школі.

Лабораторне заняття 3. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії.

Тема 6. Мотивація педагогічної діяльності

Поняття про мотивацію педагогічної діяльності. Внутрішня та зовнішня мотивація діяльності вчителя. Мотивація і продуктивність педагогічної діяльності. Педагогічна спрямованість: поняття та структура. Психологічні умови розвитку педагогічної спрямованості. Динаміка педагогічної спрямованості вчителя. Аналіз основних мотивів адекватної педагогічної спрямованості. Поняття про самоефективність як чинник професіоналізації.

Основні поняття теми: мотивація, педагогічна спрямованість, продуктивність педагогічної діяльності, професіоналізація, самоефективність.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 4]

Додаткові [5, 6, 7]

Лекція 9. Мотивація і продуктивність діяльності вчителя.

Лабораторне заняття 4. Дослідження особливостей мотиваційної сфери студентів.

Змістовий модуль 10.

ПСИХОЛОГІЯ ВЧИТЕЛЯ

Тема 7. Психологія вчителя та його професійний розвиток

Становлення професійної самосвідомості вчителя: педагогічна спрямованість, образ Я, самооцінка, рівень домагань.

Педагогічна практика та формування стилю педагогічної взаємодії. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Вплив характеру педагогічної

взаємодії на психічний розвиток учнів. Поняття професіоналізму та професіоналізації. Критерії професіоналізму вчителя.

Основні поняття теми: професійна самосвідомість, педагогічний такт, стиль педагогічної взаємодії, професіоналізм, професіоналізація, критерії професіоналізму.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 3, 4]

Додаткові [1, 4, 5]

Лекція 10. Вчитель початкових класів як суб'єкт педагогічної діяльності.

Лекція 11. Професіоналізм вчителя та психологічні аспекти його розвитку.

Семінарське заняття 4. Психологічні вимоги до особистості вчителя початкової школи.

Практичне заняття 5. Психологічні засади професіоналізації та розвиток професіоналізму вчителя початкової школи.

Лабораторне заняття 5. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності.

Тема 8. Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально-професійній діяльності.

Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально-професійній діяльності. Рівні сформованості педагогічних здібностей. Групи педагогічних здібностей (за В. О. Крутецьким): особистісні, дидактичні, організаційно-комунікаційні. Педагогічний такт та педагогічна спостережливість. Спеціальні здібності у діяльності вчителя початкової школи. Поняття педагогічної обдарованості.

Основні поняття теми: здібності, педагогічні здібності, спеціальні здібності, педагогічний такт, педагогічна спостережливість, педагогічна обдарованість.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 3, 4]

Додаткові [1, 6, 7]

Лекція 12. Психологія розвитку педагогічних здібностей.

Практичне заняття 6. Розвиток педагогічних здібностей у навчально-професійній діяльності.

Лабораторне заняття 6. Визначення індивідуальної траєкторії особистісного і професійного зростання студентів.

4. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 7		Модуль 8		Модуль 9		Модуль 10	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	2	2	1	1	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	2	20	1	10	1	10	2	20

Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	1	10	1	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		13	81	11	70	12	80	14	91
Максимальна кількість балів - 322									
Розрахунок коефіцієнта - $322 \text{ б.} : 60 \text{ б.} = 5,36$ РК = 5,36									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Завдання	Кількість годин	Кількість балів
1	Підготуйте есе з теми «Зовнішня та внутрішня мотивація навчальної діяльності»	6	5
2	Опрацювавши тему «Психологія учіння» за підручником і першоджерелами, укладіть словник понять та опорно-логічну схему	6	5
3	Проаналізуйте рівні та стадії морального розвитку за Л. Кольбергом. Опишіть психологічні критерії та показники вихованості учнів початкових класів	6	5
4	Опрацювавши тему «Виховання та самовиховання» за підручником і першоджерелами, укладіть словник понять та опорно-логічну схему	6	5
5	Опрацювавши тему «Мотивація педагогічної діяльності» за підручником і першоджерелами, укладіть словник понять та опорно-логічну схему	4	5
6	Проаналізуйте психологічні особливості референтності та авторитетності вчителя	4	5
7	Підготуйте письмовий звіт за результатами проведеного дослідження рівня розвитку власних педагогічних	4	5

	здібностей		
8	Розробіть програму саморозвитку навчально-професійних умінь та професійно важливих якостей. Зазначте план заходів для саморозвитку, терміни виконання, критерії самоконтролю	5	5
	Разом	41	40

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у формі модульної контрольної роботи, яка проводиться як комп'ютерне тестування і доступна студентам в системі Moodle (ЕНК «Психологія, 1-2 курс, ПО, денна»).

Тестові завдання мають три рівні складності. За правильну відповідь на запитання тесту I рівня складності студент отримує 1 бал, II рівня складності – 2 бали, III рівня складності – 3 бали. За неправильну відповідь – 0 балів. Оцінка автоматично генерується системою Moodle та виводиться на екран відразу по завершенню роботи. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 25 балів.

Кількість балів	<u>Критерії оцінювання</u>
23 - 25	відмінний рівень знань у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
20 - 22	високий рівень знань у межах обов'язкового матеріалу без грубих помилок
18 - 19	достатній рівень знань з незначною кількістю помилок
16 - 17	посередній рівень знань із значною кількістю недоліків
12 - 15	мінімально можливий допустимий рівень знань
0 - 12	низький рівень знань, необхідне доопрацювання навчального матеріалу

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється у формі інтегрованого екзамену з дисципліни «Психологія». Форма проведення – письмова (комп'ютерне тестування в системі Moodle). За підсумками тестування студент може набрати 40 балів максимально. Екзаменаційна оцінка автоматично генерується та виводиться на екран системою Moodle. Набрані кожним студентом бали до іспиту оцінюються за 60-бальною шкалою. Накопичені бали студенти можуть відслідковувати в Журналі оцінок.

Шкала оцінювання роботи студентів на екзамені

Кількість балів	Критерії оцінювання
36 – 40	виконання тестових завдань засвідчує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, уміння застосовувати психологічні знання на практиці
28 – 35	виконання тестових завдань показує достатній рівень володіння матеріалом у межах програми, супроводжується незначною кількістю помилок
24 – 27	виставляється за поверхове володіння матеріалом у межах програми, що супроводжується допустимою кількістю помилок у тестових завданнях
21 – 23	виконання тестових завдань засвідчує низький рівень володіння термінологічним апаратом психології, недостатнє вміння застосувати теоретичні знання в аналізі професійно-орієнтованих завдань
1 – 20	виставляється за виконання тестових завдань на низькому рівні, що складає менше половини (50 %) вірних відповідей

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

- Дайте визначення понять «психічний розвиток», «філогенез», «онтогенез».
- Охарактеризуйте рушійні сили психічного розвитку.
- Яка роль біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку особистості?
- Зробіть психологічний аналіз закономірностей психічного розвитку.
- У чому сутність сензитивних та латентних періодів розвитку?
- У чому суть діалектичного взаємозв'язку навчання та розвитку?
- Охарактеризуйте особливості фази новонародженості. Яке значення безумовних та умовних рефлексів в житті людини?
- Який вплив спілкування з дорослими на розвиток емоційної сфери, пізнавальних процесів і моторики дитини у віці немовляти?
- Яке значення прямоходіння для психічного розвитку дитини раннього віку?
- Проаналізуйте особливості психічного розвитку дітей 1-3 років за періодизацією Д.Б. Ельконіна.
- Опишіть соціальну ситуацію розвитку в ранньому дитинстві.
- Як відбувається розвиток мовлення і мислення у ранньому віці в предметно-маніпуляційній діяльності?
- Охарактеризуйте особливості розвитку самосвідомості дітей раннього віку. У чому сутність кризи 2(3)-х років?
- Проаналізуйте особливості психічного розвитку дітей 3-6 (7) років за періодизацією Д.Б. Ельконіна.
- Охарактеризуйте психічні новоутворення у дітей в дошкільному дитинстві (супідрядність мотивів, децентрація мислення, потреба у значимій та соціально оцінюваній діяльності, потреба у соціальній відповідності, первинні етичні інстанції, моральні почуття).
- Охарактеризуйте особливості розвитку дитини дошкільного віку.
- Чому сюжетно-рольова гра є провідною діяльністю дошкільника?
- Які особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільників?
- Порівняйте особливості розвитку пізнавальної сфери дітей раннього віку та дошкільників.
- За якими показниками визначають ступінь готовності дитини до школи?
- Проаналізуйте особливості психічного розвитку дітей 6-10 років за періодизацією Е. Еріксона, Д.І. Фельдштейна, Д.Б. Ельконіна.
- Чим особливий початковий період шкільного життя дитини?
- Охарактеризуйте розвиток пізнавальних процесів учнів початкових класів.
- Порівняйте особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільників та дітей молодшого шкільного віку.
- Дайте психологічну характеристику розвитку діяльності молодших школярів: учбової, ігрової, трудової.
- Як відбувається процес формування особистості молодших школярів?
- Проаналізуйте потреби і мотиви молодших школярів.
- Охарактеризуйте самосвідомість і самооцінку молодших школярів.
- Охарактеризуйте особливості розвитку самосвідомості і самооцінки дітей з

інвалідністю.

- Які особливості розвитку емоційно-вольової сфери молодших школярів?
- Охарактеризуйте взаємостосунки молодших школярів та особливості їх розвитку.
- Проаналізуйте психологічні фактори, що сприяють розвитку здатності молодших школярів співпрацювати в команді.
- Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку у підлітковому та юнацькому віці.
- У чому виявляються особливості взаємовідносин і спілкування підлітків з однолітками та дорослими?
- Опишіть процес формування особистості підлітків.
- Які особливості формування особистості у юнацькому віці?
- Охарактеризуйте основні психічні новоутворення підліткового та юнацького віку.
- Які особливості розвитку емоційно-вольової сфери підлітків та юнаків?
- Як формуються життєві плани і професійне самовизначення юнаків та дівчат? Підтвердьте зроблені висновки прикладами з власного життя.
- Охарактеризуйте психосоціальний розвиток у дорослому та літньому віці.
- Опишіть причини виникнення та типологію життєвих криз.
- Охарактеризуйте основні задачі педагогічної психології в контексті актуальних проблем сучасної школи.
- Охарактеризуйте психологічні особливості навчальної діяльності.
- Яке співвідношення понять «навчання», «научіння», «учіння»?
- Сутність научуваності, її види та прояви. Як визначити готовність дитини до навчання?
- Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання.
- Поняття про рівні психічного розвитку та їх врахування у процесі навчання.
- Охарактеризуйте психологічні погляди на природу учіння та його структуру.
- У чому сутність теорії поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізін).
- Охарактеризуйте особливості розвитку мотивації учіння.
- Як відбувається розвиток самостійності в учінні? Яка роль учителя у цьому процесі?
- Охарактеризуйте психологічні особливості засвоєння і розуміння дітьми знань і понять.
- У чому полягає психологічна сутність виховної роботи та її ефективності?
- Охарактеризуйте психологічні механізми виховання.
- Охарактеризуйте психологічну сутність педагогічної оцінки як засобу стимулювання, її види та умови ефективності.
- Опишіть психологічні критерії та показники вихованості учнів.
- Охарактеризуйте психологічну сутність педагогічної діяльності, її структуру, особливості та функції.

- Охарактеризуйте особливості мотивації педагогічної діяльності.
- Охарактеризуйте соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування: комунікація, інтеракція, перцепція.
- Які бар'єри можуть стати на заваді ефективності педагогічного спілкування?
- Охарактеризуйте продуктивність педагогічної діяльності.
- Дайте характеристику стилів педагогічної діяльності.
- Опишіть професійно значущі якості та здібності вчителя, особливості їх розвитку.
- Дайте характеристику особистості вчителя як суб'єкта педагогічної діяльності.
- Охарактеризуйте психологічні компетентності вчителя початкової школи.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом 120 год.:

лекції – 24 год., практичні заняття – 12 год., семінарські заняття – 8 год., лабораторна робота – 12 год., самостійна робота – 41 год., модульний контроль – 8 год., сем. контроль – 15 год.

Модулі	ЗМ 7		ЗМ 8		ЗМ 9		ЗМ 10	
Назва модуля	Психологія навчальної діяльності		Психологія виховання		Психологія педагогічної діяльності		Психологія вчителя	
К-сть балів за модуль	81		70		80		91	
Теми	1	2	3	4	5	6	7	8
Лекції (відвідування – 12 балів)	Навчання і розвиток особистості 2 б.	Учіння як самостійна пізнавальна діяльність учня 1 б.	Пс. аналіз процесів розвитку, виховання соціалізації 1 б.	Психологія самовиховання 1 б.	Пс. особливості педагогічної діяльності 1 б.	Мотивація і продуктивність діяльності вчителя 1 б.	Вчитель поч. класів як суб'єкт педдіяльності 1 б.	Психологія розвитку педагогічних здібностей 1 б.
			Психологічне обґрунтування виховних впливів 1 б.		Психологія педагогічного спілкування 1 б.		Професіоналізм вчителя та психологічні аспекти його розвитку 1 б.	

Семінарські заняття (відвідування), робота під час заняття) 4+10*4=44 бали	Психологія партнерства у навчальній діяльності 11 б.		Навчально-виховний процес і розвиток особистості 11 б.		Психологія педагогічної діяльності вчителя початкової школи 11 б.		Психологічні вимоги до особистості вчителя початкової школи 11 б.	
Практичні заняття (відвідування), робота під час заняття) 6 +10*6=66 балів	Психологічний аспект змісту навчальних предметів 11 б.	Проблема розуміння у процесі засвоєння знань 11 б.		Психологічний аналіз методів і прийомів самовиховання 11 б.	Соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування у початковій школі 11 б.		Психологічні засади професіоналізації та розвитку професіоналізму 11 б.	Розвиток педагогічних здібностей у навчально-професійній діяльності 11 б.

Лабораторна робота (виконання 10*6=60 балів)		Способи акти візації навчальна діяльність дітей 10 б.	Психологічний аналіз показників і критеріїв вихованості 10 б.		Психологічний аналіз з педагогічної взаємодії 10 б.	Дослідження особливостей мотиваційної сфери студентів 10 б.	Індивідуальний стиль педагогічної діяльності 10 б.	Визначення індивідуальної траєкторії особистісного і професійного зростання студентів 10 б.
Самостійна робота (8*5=40 б.)	Психологія навчання 5 б.	Психологія учіння 5 б.	Психологія виховних впливів 5 б.	Виховання та само виховання 5 б.	Психологічний аналіз з педагогічної діяльності 5 б.	Мотивація педагогічної діяльності 5 б.	Психологія вчителя та його професійний розвиток 5 б.	Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально- професійній діяльності 5 б.
Види поточного контролю	МКР 1 25 б.		МКР 2 25 б.		МКР 3 25 б.		МКР 4 25 б.	
РК	Розрахунок коефіцієнта – $322 \text{ б.} : 60 \text{ б.} = 5,36$							
Підсумковий контроль	Іспит – 40 балів							

5. Рекомендовані джерела

Основні

1. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник / О. В. Скрипченко та ін. – Київ: Каравела, 2019. – 400 с.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посібн. / О. І. Власова. – К : «Либідь», 2005. – 400 с.
3. Педагогічна психологія: навч. посіб. / Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури». – 2012. – 384 с.
4. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2019. – 352 с.

Допоміжні

1. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: Практикум / Т.М. Лисянська. – К. : Каравела, 2012. – 224 с.
2. Музика О.О. Особливості симпатій та антипатій у молодших школярів: гендерний аспект / Музика О.О., Виливченко І.В. // Матеріали VIII науково-практичного семінару «Аксіогенез обдарованої особистості: стратегії емпіричного дослідження». – К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2019. – С. 33-34. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/716433/>
3. Музика О. О. Оцінювання навчальних досягнень першокласників: психологічні аспекти / О. О. Музика, О. О. Топольницька // Молодий вчений. – 2017. – №1 (41). – С. 238-241. Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/1/56.pdf>
4. Музика О.О. Самоефективність як чинник професіоналізації студентів / Олена Музика // ISSN Online: 2312-5829. Освітологічний дискурс, 2018. – № 3-4 (22-23). – С. 83-94. Режим доступу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/520/439>
5. Музика О.О. Ціннісно-мотиваційні аспекти педагогічної взаємодії викладача і студентів / Олена Музика // ISSN Online: 2312-5829. Освітологічний дискурс, 2017. – № 3-4 (18-19). – С. 163-172. Режим доступу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/473/381>
6. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навчальне видання. – К.: Каравела, 2011.
7. Інституційний репозиторій КУБГ - URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/>